

Informatienota voor de raad

Datum 6 juli 2021

Onderwerp	Aanpak en tussenresultaten nader uitwerken van het organisatiemodel warmtebedrijf als gewenste regievariant voor de warmteketen in Holtenbroek en Aa-landen
Versienummer	0.1

Portefeuillehouders H.M.M. Schuttenbeld

Informant Jan Kuik
Afdeling Proces-, Programma- en Projectmanagement
Telefoon 038 498 2416
Email j.kuik@zwolle.nl

Bijlagen: Bijlage 1 – Rapportage aanpak en tussenresultaten nadere uitwerking van het organisatiemodel warmtebedrijf als gewenste regievariant voor de warmteketen in Holtenbroek en Aa-landen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

- de aanpak en tussenresultaten van de nadere uitwerking van het organisatiemodel warmtebedrijf als gewenste regievariant voor de warmteketen in Holtenbroek en Aa-landen, zoals is toegezegd aan uw raad in het memo van 1 april 2021 over onderwerpen vanuit het Programma Energietransitie die in 2021 op uw agenda zullen staan

Datum

6 juli 2021

Inleiding

In het Klimaatakkoord uit 2019 is afgesproken dat gemeenten de regie voeren in de transitie naar aardgasvrije wijken. Voor de warmtetransitie in Zwolle is de Zwolse Transitievisie Warmte 2020 opgesteld. Deze is op 14 december 2021 door de raad vastgesteld. De Transitievisie Warmte 2020 geeft richting aan de invulling van de warmtetransitie in Zwolle. Volgens deze transitievisie zijn warmtenetten een kansrijk alternatief voor de warmtevoorziening voor ongeveer 50% van de gebouwde omgeving in Zwolle.

Zoals ook in eerdere stukken is vermeld is een warmtenet het transport- en distributieonderdeel van wat men de warmteketen noemt. De totale warmteketen bestaat uit de volgende vier onderdelen:

1. productie en opslag van warmte
2. het transport van warmte
3. de distributie van warmte
4. de levering van warmte aan de afnemers

Voor de wijken Holtenbroek en Aa-landen wordt een duurzaam gevoed warmtenet gezien als een kansrijke alternatief voor het verwarmen met aardgas. Op 14 december 2020 heeft de raad kennis genomen van het advies “Zwolse Warmteketen – eerste fase Holtenbroek en Aa-landen”. Dit advies geeft richting aan de volgende stappen die gezet moeten worden om te komen tot concretisering van de eerste fase van de warmteketen in Holtenbroek en Aa-landen met een geothermiebron in Zwolle Noord.

Een nieuw te ontwikkelen warmteketen behoeft een goede organisatie. Een organisatie waarbij de gemeente blijvend regie kan voeren en waarbij de uitgangspunten voor de warmteketen kunnen worden geborgd. De uitgangspunten die we eerder met uw raad hebben gedeeld zijn de volgende:

- betaalbaar - met goede verdeling van rendement en risico's
- vertrouwen - door transparantie
- toekomstbestendig - door lange termijnstrategie
- draagvlak - en betrokkenheid van bewoners
- betrouwbaar - met leveringszekerheid

Anders dan voor de productie, het transport en de levering van gas en elektriciteit bestaat er voor de organisatie van de warmteketen (nog) geen wettelijk kader. Om als gemeente de regierol in de warmtetransitie goed uit te kunnen voeren, zal een bij deze rol passend organisatie- en samenwerkingsmodel voor de warmteketen gevonden moeten worden. Onlangs is door de Nederlandse gemeenten verenigd in de VNG geconcludeerd dat het huidige wetsvoorstel Wet Collectieve Warmtevoorziening (met daarin een reguleringsmodel voor de warmtemarkt) onvoldoende beleidsruimte biedt. De gemeenten willen samen met andere overheden verder in gesprek met de minister van EZK over onder andere de borging van de regiefunctie van de gemeente bij de warmtetransitie. De ACM (toezichthouder voor de Warmtewet) heeft op 24 juni 2021 een notitie gepubliceerd waarin, in afwijking van het reguleringsmodel in het wetsvoorstel van de Wet Collectieve Warmtevoorziening, drie modellen voor de inrichting van de warmtemarkt worden presenteert. Naar verwachting zal het nog enkele jaren duren voordat nieuwe wetgeving voor regulering van de warmtemarkt in werking treedt.

In december 2020 heeft u raad het advies “Zwolse Warmteketen – eerste fase Holtenbroek en Aa-landen” ontvangen. Uit dit advies volgt dat voor de warmteketen in Holtenbroek en Aa-landen een

Datum

6 juli 2021

voorkeur bestaat voor het voeren van regie met een warmtebedrijf waarin de gemeente aandeelhouder is. Doorslaggevend voor deze keuze is dat de warmteketen in Holtenbroek en Aa-landen geen duidelijk af te bakenen project betreft maar een groeimodel is. Ook het kunnen borgen van de betaalbaarheid en toekomstbestendigheid van de warmteketen heeft mede deze keuze bepaald.

Invloed op de (ontwikkeling van de) warmteketen is nodig om optimaal regie te kunnen voeren. Dit kan, zoals in het voornoemde advies is aangegeven, door als gemeente deel te nemen en zeggenschap te hebben in een warmtebedrijf dat verantwoordelijk is voor:

- systeembeheer op de gehele keten
- netbeheer, transport en distributie
- inkoop en levering van warmte

Uw raad heeft op 14 december 2020 ingestemd met het nader uitwerken van het organisatiemodel warmtebedrijf als gewenste regievariant voor de warmteketen in Holtenbroek en Aa-landen. Met deze informatienota willen wij u informeren over de aanpak en de tussenresultaten van deze nadere uitwerking.

Voor het nader uitwerken van het organisatiemodel warmtebedrijf voor Holtenbroek en Aa-landen wordt een aanpak met drie sporen gehanteerd:

1. een consultatie van marktpartijen waarbij marktpartijen zijn bevraagd over een aantal hoofkeuzes/vraagstukken bij de organisatie, de benodigde kennis en kunde en de samenstelling van een warmtebedrijf;
2. gesprekken met gemeenten, publieke warmtebedrijven, de provincie Overijssel en andere bij de warmtetransitie betrokken organisaties;
3. advisering door stadsadvocaat Nysingh over aanbestedingsrechtelijke en juridisch organisatorische aspecten van het oprichten en operationeel hebben van een warmtebedrijf waarin de gemeente deelnemer is.

Hieronder is een aantal bevindingen uit de verschillende sporen van de uitwerking weergegeven:

- Marktpartijen staan positief tegenover de deelname van de gemeente in een warmtebedrijf om daarmee de gemeentelijke regierol bij de transitie naar een aardgasvrije gebouwde omgeving te regisseren;
- Marktpartijen hebben wat samenstelling betreft een voorkeur voor een warmtebedrijf waarin in elk geval de gemeente en één of meerdere marktpartijen deelnemen;
- Door samen te werken met marktpartijen kan gebruik worden gemaakt van de kennis en ervaring die marktpartijen hebben op het gebied van het beheer van warmtenetten en de in- en verkoop en levering van warmte aan afnemers;
- De meeste marktpartijen staan positief tegenover het in enige vorm betrekken van een bewonersorganisatie bij een warmtebedrijf. De marktpartijen zien dat betrokkenheid van bewonersorganisaties nodig is om tot een succesvolle uitrol van de warmteketen te komen;
- Ten behoeve van een warmtebedrijf dient voldoende kennis en kunde aanwezig is. Het gaat daarbij met name om kennis en kunde op het gebied van ontwikkeling, realisatie en beheer van warmtenetten en kennis en kunde op het gebied van de in- en verkoop van warmte en levering van warmte aan eindgebruikers. Ontwikkelen en realiseren van warmtenetten en organiseren van warmte-afname in de bestaande gebouwde omgeving vraagt om andere kennis en ervaring dan die nodig is in nieuwbouwsituaties;

Datum

6 juli 2021

- Ervaring met de ontwikkeling en realisatie van warmtenetten in de bestaande gebouwde omgeving en het organiseren van warmte-afname blijkt nog nauwelijks aanwezig te zijn bij marktpartijen;
- Relevante kennis en kunde kan vanuit de deelnemers (aandeelhouders) worden ingebracht in de bedrijfsvoering van het warmtebedrijf. De kennis en kunde kan ook door het warmtebedrijf worden ingekocht door het aantrekken van medewerkers met relevante kennis en ervaring en/of het verlenen van opdrachten aan bedrijven met relevante kennis en ervaring;
- Een warmtebedrijf dient over voldoende kapitaal te kunnen beschikken om investeringen te kunnen doen in een warmtenet en bijbehorende voorzieningen. Daarvoor is het van belang dat deelnemers in een warmtebedrijf financieel solide zijn en bereid zijn kapitaal ter beschikking te stellen voor investeringen met een lange terugverdientijd.
- Uit de gesprekken die met de marktpartijen zijn gevoerd komt naar voren dat marktpartijen, als het gaat om risico's en onrendabele toppen in exploitaties, een beroep wensen te doen op de overheid om risico's weg te nemen of garant te staan bij het optreden van risico's en om onrendabele toppen af te dekken;
- Bestaande publieke warmtebedrijven geven aan dat het bij elkaar brengen van alle in de openbare ruimte van de bestaande gebouwde omgeving spelende belangen en opgaven essentieel om kosteneffectief en doelmatig de verschillende opgaven te kunnen realiseren en tot een haalbare en door bewoners gedragen warmteketen te komen. De gemeente dient hierbij regie te voeren;
- Warmteketen die nu in een aantal gemeenten in ontwikkeling en realisatie zijn, gaan de warmte bijna uitsluitend leveren aan grote afnemers zoals woningcorporaties, schoolgebouwen en andere niet particuliere afnemers. Zo hoopt men een goede start met de warmteketen te kunnen maken om in een later stadium ook woningen van particuliere eigenaren aan te kunnen sluiten op het warmtenet;
- Om bij bewoners draagvlak te krijgen voor een warmtenet als alternatief voor verwarmen met aardgas, wordt het profiel (de karakteristieken van de deelnemende partijen) van het warmtebedrijf als mede bepalende factor gezien;
- Samenwerking met bewonersorganisaties wordt als zeer waardevol gezien voor onder andere het verenigen van de bewoners. Benadrukt wordt dat bewonersorganisaties gericht op de warmtetransitie de tijd moeten krijgen om op zich te ontwikkelen en te professionaliseren.

In de bijlage bij deze informatienota zijn de volledige tussenresultaten van de nadere uitwerking opgenomen.

Kernboodschap

We hebben toegezegd uw raad nog voor de zomer op de hoogte te brengen van de stand van zaken bij de nadere uitwerking van het organisatiemodel warmtebedrijf als gewenste regievariant voor de warmteketen in Holtenbroek en Aa-landen.

Met deze informatienota en de bijlage daarbij informeren wij u over de tussenresultaten van de nadere uitwerking van een warmtebedrijf als gewenste regievariant voor de warmteketen in Holtenbroek en Aa-landen. In de rapportage die als bijlage is bijgevoegd zijn de resultaten en bevindingen van de consultatie van marktpartijen, de inmiddels plaatsgevonden gesprekken met gemeenten, publieke warmtebedrijven en andere relevante organisaties en de advisering door Nysingh opgenomen.

De komende maanden vindt nog een aantal gesprekken in het kader van de hiervoor genoemde uitwerkingssporen plaats. Daarna worden de resultaten van de drie sporen gebundeld en aan uw raad ter informatie voorgelegd. Daarbij zal ook een voorstel voor het selecteren van één of meerdere

Datum 6 juli 2021

samenwerkingspartners waarmee een warmtebedrijf voor de warmteketen in Holtenbroek en Aa-landen gevormd kan worden of waarmee een samenwerking ten behoeve van de warmteketen voor die wijken kan worden aangegaan aan uw raad voorgelegd.

Consequenties en risico's

Consequenties en risico's zijn nu nog niet aan de orde. Na de zomer wordt uw raad geïnformeerd over de eindresultaten van de nadere uitwerking van een warmtebedrijf als gewenste regievariant voor de warmteketen in Holtenbroek en Aa-landen en wordt een voorstel voor een vervolgstap gedaan. Daarbij worden ook de consequenties en risico's benoemd.

Communicatie

Een geanonimiseerde samenvatting van de resultaten van de consultatie van marktpartijen wordt aan de deelnemende marktpartijen verzonden.

Vervolg

De consultatie van marktpartijen is afgerond. De komende periode vinden nog wel gesprekken plaats met gemeenten, de provincie Overijssel, bewonersorganisaties, de ACM (toezichthouder Warmtewet), het Expertisecentrum Warmte (ECW) en andere (publieke) organisaties die betrokken zijn bij de warmtetransitie. Ook wordt het traject van juridische advisering door stadsadvocaat Nysingh verder voortgezet en afgestemd op de bevindingen uit de gesprekken met marktpartijen en andere partijen.

De resultaten en bevindingen uit de drie sporen worden uiteindelijk gebundeld in een integraal verslag dat als onderbouwing dient voor een voorstel aan uw raad over het selecteren van één of meerdere samenwerkingspartners waarmee een warmtebedrijf voor de warmteketen in Holtenbroek en Aa-landen gevormd kan worden of waarmee een samenwerking ten behoeve van de warmteketen voor die wijken kan worden aangegaan. Dit voorstel wordt naar verwachting in oktober van dit jaar aan uw raad voorgelegd.

Nadat vervolgens één of meerdere samenwerkingspartners zijn geselecteerd en de gezamenlijke partners overeenstemming hebben bereikt over de voorwaarden waaronder zij deel willen nemen in een warmtebedrijf voor Holtenbroek en Aa-landen doen wij u naar verwachting in het eerste kwartaal van 2022 een voorstel voor het daadwerkelijk oprichten van een warmtebedrijf, de gewenste samenstelling hiervan en de rol van de gemeente hierin.

Openbaarheid

Deze informatienota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

interim-secretaris, Liesbeth Borsboom